

93519 - توصیه‌هایی برای دختران نوجوان و انتخاب دوست

سوال

چگونه می‌توانم میان این موارد سازگاری ایجاد کنم: اینکه یک دختر نوجوان امروزی باشم، دختری که خانواده‌اش از او راضی باشند و همه دوستش داشته باشند، و اینکه از دوستی که دوستش ندارم و راهی برای دوست داشتنش پیدا نمی‌کنم، خلاص شوم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

بدان که دوران نوجوانی، حساس‌ترین و مهم‌ترین مرحله‌ای است که انسان از آن عبور می‌کند، زیرا در این دوران، تغییرات جسمی، عقلی، عاطفی و جنسی برای انسان رخ می‌دهد و شیطان حریص است که با تمام راه‌ها و وسایل اغواگری که در توان دارد، او را در این مرحله بفریبدهد. بنابراین بر هر پسر و دختر نوجوانی واجب است که مراقب خود باشد و احتیاط کند. و از جمله چیزهایی که در این مرحله به آن توصیه می‌کنیم، عبارتند از:

نخست: بر انجام طاعات کوشا باش. بر انجام واجبات و مستحبات کوشا باش و از محرمات، امور شبهه‌ناک و مکروهات دوری کن.

از جمله وسایلی که از افتادن در دام‌های شیطان نجات می‌دهد و بنده را از معصیت خدا دور می‌کند در نظر داشتن نظارت الهی و به یاد داشتن عظمت او، به‌ویژه در خلوت است:

شاعر می‌گوید:

اگر روزی تنها شدی، مگو تنهایم، بلکه بگو مراقبی بر من است

و گمان مبر که خداوند لحظه‌ای غافل می‌شود، و نه اینکه آنچه از او پنهان می‌کنی، از دیدش غایب است

و دیگری گفته است:

و هرگاه در تاریکی با شک و ریه‌ای تنها شدی، و نفس تو را به طغیان فرامی‌خواند

پس از نگاه خدا شرم کن و به نفست بگو: همانا آنکه تاریکی را آفرید، مرا می بیند

پیروی نکردن از گام‌های شیطان:

الله تعالی می‌فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ** [النور: ۲۱] (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از گام‌های شیطان پیروی نکنید و هر کس از گام‌های شیطان پیروی کند، [بداند] که قطعاً او به زشتکاری و ناپسند فرمان می‌دهد). گام‌های شیطان مانند زنجیری است که هر کس به دنبالش کشیده شود، پایانی ندارد و هر گام، از گام قبلی بزرگتر است، مگر اینکه انسان با دست کشیدن [از گناه] و توبه، خود را دریابد.

توبه از هر گناه:

گناه ممکن است از مسلمان سر بزند، اما آنچه در آن هنگام واجب است، دست کشیدن و توبه است، نه ادامه دادن و پافشاری. الله تعالی می‌فرماید: **وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ** [آل عمران: ۱۳۵] (و کسانی که چون کار زشتی کنند یا بر خود ستم ورزند، الله را یاد می‌کنند و برای گناهانشان آمرزش می‌خواهند - و چه کسی جز الله گناهان را می‌آمرزد؟ - و بر آنچه انجام داده‌اند، در حالی که می‌دانند، پافشاری نمی‌کنند).

و پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «هر فرزند آدمی خطاکار است و بهترین خطاکاران، توبه‌کنندگان هستند». به روایت ابن ماجه (۴۲۵۱) و شیخ آل‌بانی آن را حسن دانسته است.

به یاد داشتن مرگ و ملاقات با خدا:

هر کس به یاد آورد که مرگ ناگهانی فرا می‌رسد و او با خداوند ملاقات خواهد کرد و از عملش سؤال خواهد شد، از گناه باز می‌ایستد.

پناه بردن به خدا با دعا:

اینکه از خداوند بخواهی تو را بر انجام طاعات و ترک منکرات توفیق دهد. و خداوند کسی را که او را بخواند، ناامید نخواهد کرد. پروردگار سبحان می‌فرماید: **وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ** [البقرة: ۱۸۶] (و هنگامی که بندگانم از تو درباره من بپرسند، [بگو]: قطعاً من نزدیکم؛ دعای دعاکننده را - هنگامی که مرا بخواند - پاسخ می‌گویم. پس باید دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان بیاورند؛ باشد که راه یابند).

دوم: بر انتخاب همنشینان نیک کوشا باش و از همنشینان بد دوری کن، زیرا همنشین، تأثیرگذار است. و چنانکه گفته شده: درباره خود شخص مپرس و درباره همنشینش بپرس، که هر همنشینی از قرین خود پیروی می‌کند.

سوم: کوشا باش تا وقت خود را با فعالیت‌های سودمند دینی و دنیایی پر کنی، و از بیکاری بپرهیز که از بزرگترین عوامل فساد در این مرحله از زندگی است.

چهارم: اگر می‌خواهی دل‌های مردم را به دست آوری، با آنان به نیکی رفتار کن و اخلاقت را با ایشان نیکو گردان، و با آنان همکاری کن و نیازهایشان را برآورده ساز، که با این کار می‌توانی دل‌هایشان را به دست آوری. آیا نشنیده‌ای که شاعر گفته است:

به مردم نیکی کن تا دل‌هایشان را به بندگی گیری، که چه بسیار احسان، انسان را به بندگی گرفته است.

و از سخنان حکیمانه علی رضی الله عنه نقل است که فرمود:

بر هر که خواهی منت گذار تا امیر او باشی، و به هر که خواهی محتاج شو تا اسیر او باشی، و از هر که خواهی بی‌نیاز شو تا نظیر او باشی!

با این حال، در اینجا سخن جامعی در مورد به دست آوردن دل‌های مردم و جلب محبتشان به تو می‌گوییم:

قتاده رحمه الله در تفسیر این آیه می‌گوید: «آری به خدا سوگند، [خداوند این محبت را] در دل‌های اهل ایمان قرار می‌دهد.» او سپس از هرم بن حیان چنین نقل می‌کند: «هرگاه بنده‌ای با تمام قلبش به سوی خدا روی آورد، خداوند نیز دل‌های مؤمنان را به سوی او متمایل می‌سازد تا محبت و رحمتشان را نصیب او گرداند». تفسیر الطبری (۱۸/۲۶۶).

از ابوهریره روایت است که گفت: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «همانا الله هرگاه بنده‌ای را دوست بدارد، جبرئیل را فرامی‌خواند و می‌گوید: من فلانی را دوست دارم، پس تو نیز او را دوست بدار. پس جبرئیل او را دوست می‌دارد، سپس در آسمان ندا می‌دهد و می‌گوید: همانا الله فلانی را دوست دارد، پس شما نیز او را دوست بدارید. پس اهل آسمان او را دوست می‌دارند. سپس برای او در زمین مقبولیت قرار داده می‌شود.

و هرگاه بنده‌ای را دشمن بدارد، جبرئیل را فرامی‌خواند و می‌گوید: من فلانی را دشمن می‌دارم، پس تو نیز او را دشمن بدار. پس جبرئیل او را دشمن می‌دارد، سپس در میان اهل آسمان ندا می‌دهد: همانا الله فلانی را دشمن می‌دارد، پس شما نیز او را دشمن بدارید. پس آنان او را دشمن می‌دارند، سپس برای او در زمین دشمنی قرار داده می‌شود». به روایت بخاری (۷۴۸۵) و مسلم (۲۶۳۷).

ای بنده خدا، آیا دیدی که چگونه به دست آوردن دل‌های مردم و کسب محبتشان، نه در توان تو و نه در توان هیچ بشر دیگری است، بلکه تنها به دست خداوند سبحان است؟ اوست که میان قلب‌ها الفت می‌اندازد و اوست که میان آنها جدایی می‌افکند. و اوست که عطا می‌کند و منع می‌کند، و پایین می‌آورد و بالا می‌برد، و همه اینها از مقتضای ربوبیت او بر خلقش

است.

اما چگونه محبت الله تعالى را که بزرگترین خواسته بنده مؤمن است، به دست آوریم؟ آن هدف والا و بزرگ تنها یک راه دارد و آن، پیروی از پیامبرش و اطاعت از اوست. الله تعالى می‌فرماید: **قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ** [آل عمران: ۳۱] (بگو: اگر الله را دوست دارید، پس از من پیروی کنید تا الله شما را دوست بدارد و گناهانتان را برای شما بیامرزد و الله بسیار آمرزنده مهربان است).

و از ابوهریره روایت است که گفت: رسول الله – صلی الله علیه وسلم – فرمودند: «همانا خداوند فرمود: هر کس با ولی من دشمنی کند، آشکارا با او اعلام جنگ کرده‌ام...». به روایت بخاری (۶۵۰۲).

اما اگر پس از همه اینها، همچنان گروهی از اهل شر و فساد باقی ماندند که از دین‌داری تو ناخشنودند؛ همان‌ها که دوست دارند زشتی در میان مؤمنان شایع شود، برایت نیت بد دارند و از تو می‌خواهند که همرنگ جماعتشان شوی، و پایبندی تو به طاعت پروردگار و تلاشت برای کسب درجات ایمان، بر آنان سنگین و گران می‌آید...

در آن صورت، ای بنده خدا، هیچ باکی از آنان به دل راه مده. در راه مستقیم خود ثابت قدم باش و همراه با بندگان صالح او بمان. همان‌گونه که شاعر می‌گوید:

هرگاه بزرگان قوم از من راضی باشند،

بگذار فرومایگان‌شان بر من خشمگین بمانند.

در اینجا بر اهمیت نیکی به والدین و نزدیکان تأکید می‌کنیم؛ آنان سزاوارترین افرادی هستند که باید به ایشان نیکی کرد و برای به دست آوردن دلشان کوشید.

همچنین، باید در برابر رفتارهایی از والدین که ممکن است ناشی از این نگاه باشد که «تو هنوز کوچک هستی»، صبور باشی؛ فراموش نکن که هر قدر هم بزرگ شوی، در چشمان والدینت همیشه کوچک باقی خواهی ماند.

باید بدانی که والدینت حق سرپرستی، تربیت و تأدیب تو را بر عهده دارند. آنان امین تو بوده و در دنیا و آخرت، مسئول تو به شمار می‌روند. بر همین اساس، این حق را دارند که تو را به رعایت ادب، احکام دین، و احترام به آن دسته از عرف‌ها و عادات اجتماعی که با شرع خدا در تضاد نیست، ملزم کنند. طبیعی است که همه این موارد با تمایلات و خواسته‌های دوران نوجوانی در تضاد باشد. ریشه مشکلی که تو توصیف کردی و از آن گله‌مندی، دقیقاً در همین تضاد نهفته است. این تضاد، در واقع کشمکشی است میان دو چیز: از یک سو، خواسته‌های طبیعی دوران نوجوانی و تمایل به پیروی از امیال نفسانی. و از سوی دیگر، وظیفه تو در رعایت ادب و حقی که والدین برای سرپرستی و قیمومیت بر تو دارند.

با توجه به این توضیحات، پاسخ بخش دیگر سؤالت نیز روشن می‌شود. این پاسخ به شخصیت دوست تو بستگی دارد: اگر آن دوست از اهل خیر و صلاح است، در حفظ دوستی و نزدیکی به او کوشا باش. اما اگر از اهل بدی و فساد است، از او فاصله بگیر و کناره‌گیری کن؛ در این صورت، خواهی دید که او نیز به زودی از تو فاصله خواهد گرفت.:

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ [النور: ۲۶] (زنان پلید برای مردان پلید و مردان پلید برای زنان پلیدند و زنان پاک برای مردان پاک و مردان پاک برای زنان پاکند؛ آنان از آنچه [مردم دربارهٔ ایشان] می‌گویند، مبرّأیند؛ برای آنان آمرزش و روزی نیکو خواهد بود).

والله اعلم.